

Z KALENDÁRA MATICE SLOVENSKEJ V TLMAČOCH

ROKY 1990 – 1991

5.1.1990

Za oživenie miestnych odborov Matice slovenskej

Ber pero kronikár

V živej pamäti národa aj po 21 rokoch rezonujú verše hymnickej piesne Kto za pravdu horí v svätej obeti, kto za ľudstva práva život posväťí... ktoré odznievali na manifestačných zhromaždeniach „z vôle ľudu obnovenej“ Matice slovenskej (MS) aj v r. 1968, keď bola obnovená jej členská základňa a v obciach vznikali miestne odbory. Dobrovoľná, nezištná kultúrno-osvetová činnosť MO MS bola zmrazená v rokoch politickej „normalizácie“ diskrimináciou a existenčným postihom mnohých maticiarov aj v našom okrese. **Zákonom SNR č167/1973 bolo zrušené členské ústredie MS v Martine a miestne odbory** boli ako aktivity miestnych osvetových zariadení podriadené odborom kultúry ONV. V dôsledku kádrovej perzekúcie zostalo v našom okrese len 9 registrovaných MO MS, v ktorých maticný plameň postupne uhasínal, až z neho zostala iba tlejúca pahreba.

Súčasný búrlivý vietor demokratizačného procesu začal dúchať aj do maticnej pahreby. Dňa 6. decembra v budove Matice slovenskej v Martine sa konal aktív výboru MS a pozvaných aktivistov MO MS z okresov Slovenska. Vo veľkej zasadacej sále vítal účastníkov aktívu v priečelí opäť maticný a historický slovenský znak, ktorý v myšliach vyvolal verše Františka Hečka „*Ber pero kronikár a do srdc našich vpiš tri vrchy belasé a dvojramenný križ*“. Program aktívu, prejavy referáty a diskusia boli motivované heslom **Matica slovenská slúži národu**. Po zvolení akčného výboru pre prípravu nového zákona o MS, oboznámil jeho predseda nár. um. Vladimír Mináč maticiarov so súčasným postavením Matice, s návrhom na obnovenie činnosti miestnych organizácií a zriadením členského ústredia. Pateticky vyhlásil: Miestne odbory neboli rozdupané sovietskymi tankami, ale našimi okresnými a krajskými funkcionármi. Nepresvedčivé a neuspokojivé bolo však ospravedlnenie V. Mináča, že nestihol odpovedať na písomné otázky funkcionárov MO MS, ako i preto, lebo otázky činnosti boli nevyjasnené. Podľa jeho mienky by nový zákon o MS, vychádzajúci zo zákona SNR 97/1968 Zb. mal byť schválený do konca januára budúceho roka.

Za akčnú skupinu Verejnosti proti násiliu pri MS predniesol Dr. Belák vyhlásenie, ktorým maticári podporujú požiadavky súčasného demokratizačného procesu a žiadajú rehabilitáciu diskriminovaných okresných a miestnych funkcionárov MS. Obnovením činnosti MO MS v obciach sa ozdraví miestna kultúra, trpiaca formálnosťou a pasivitou. **Veríme, že mladá generácia roznieti plameň národného uvedomenia a obetavosti** v službe národu v slobodnom štáte bez strachu a násilia. (Pohronie 5.1.1990, autor článku Michal Titurus)

26.6.1990

List Sekretariátu miestnych odborov MS Miestnym odborom MS

Delegovanie zástupcu MO MS na VZ MS

Sekretariát MO MS žiada výbor MO MS (prípadne prípravný výbor MO MS) delegovať za MO MS na valné zhromaždenie Matice slovenskej, ktoré sa uskutoční v dňoch 10.-11. augusta 1990 v Martine, jedného zástupcu ako oficiálneho účastníka – delegáta MO MS. Osobné údaje (meno a priezvisko) a presnú adresu delegáta (na uvedenú adresu budeme delegátovi posilať materiály) nám pošlite obratom na adresu: Sekretariát miestnych odborov Matice slovenskej, ul. L. Novomeského 32, 036 52 Martin.

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu a ostávame s pozdravom

PhDr. Cyril Žuffa, v.r.
vedúci sekretariátu MO MS

12.7.1990

Oznámenie delegáta za MO MS v Tlmačoch na VZ MS

Dodatkom k včerašiemu telefonickému rozhovoru s Dr. Borcovanovou z Vášho sekretariátu a k dnešnému telefonickému hláseniu sekretariátu správcu MS (Kostrábová) oznamujeme, že delegátom za náš MO MS na valnom zhromaždení MS v Martine bude tajomník MO MS, ktorý túto funkciu vykonával nepretržite od roku 1968, lebo náš MO MS nezanikol po vydaní zákona č. 167/73 Zb. a po registrácii OK ONV vyvíjal naďalej kultúrno-osvetovú činnosť.

Adresa delegáta: Michal Titurus, Tekovská 9, 935 21 Tlmače

Jozef Ondreáš, predseda MO MS Tlmače

26.3.1991

Zasadnutie prípravného výboru MO MS

Prítomní: Ing. Ladislav Hlaváček, Jana Lelovská, Božena Dudášiková, Michal Titurus, Gabriela Michníková, Ján Harmady.

Program:

-Prejednanie programu obnovujúceho zasadnutia Miestneho odboru MS

-Rozdelenie úloh – zabezpečenie pozvánok, plagátov, kultúrneho programu.

-Zaslanie pozvania pre členské ústredia MS v Martine

18. apríl 1991

Obnovujúce Valné zhromaždenie Miestneho odboru Matice slovenskej v Tlmačoch
Nová etapa činnosti Matice

Po dvadsiatich rokoch od založenia Miestneho odboru Matice slovenskej v Tlmačoch (12.5.1968) a jeho existencii aj v diskriminačných podmienkach po vydaní zákona SNR o MS č. 167/1973, degradujúceho miestne odbory MS, na „aktívny“ pri miestnych osvetových zariadeniach, stoja tlmačskí matičíari na prahu novej etapy. Majú oživiť národne uvedomelú, kultúrno-osvetovú činnosť v súčasných, už slobodných demokratických podmienkach, v zmysle Stanov MS, schválených na Valnom zhromaždení Matice 11. augusta 1990 v Martine.

Dňa 18. apríla t.r. sa zišli pôvodní členovia (pred 20-timi rokmi ich bolo vyše 200) i novo prihlásení priaznivci Matice – spolu 98 účastníkov, na obnovujúcom zhromaždení MO MS v kinosále Závodného klubu. Úvodom vniesol dobrú náladu svojim tanečným a hudobno-speváckym vystúpením v tekovských a čilejkárskych krojoch folklórny súbor Vatra (kolektívny člen MO MS). Po zaspievaní hymnickej piesne „Kto za pravdu horí“ privítali matičíari medzi sebou zástupcov MS z Martina: **PhDr. Cyrila Žuffu, riad. členského ústredia MS a Ing. Ondreja Učníka, poradcu správcu MS. Vzácnym hosťom bol aj predseda MO MS v Hronských Kľačanoch PaedDr. Štefan Adam, bývalý učiteľ ZDŠ, matičíar v Tlmačoch.**

Po príhovore členky prípravného výboru Boženy Dudášikovej zhodnotil dlhoročný tajomník MO MS Michal Titurus činnosť tlmačských matičíarov od r. 1968 a v nasledujúcom období i napriek politickej a existenčnej perzekúcii čelných funkcionárov MO MS. S uspokojením konštatoval, že jeho články, publikované v okresných i podnikových novinách (Pohronie, Kirovec, Slovenská brána), apelujúce najmä na mladú generáciu s cieľom oživenia činnosti MO MS v Tlmačoch, našli konečne výraz v obnovujúcom valnom zhromaždení. Vyzdvihol aktivitu prvého **predsedu MO MS PhDr. Jozefa Melichera**, niekdajšieho učiteľa SOU v Tlmačoch, docenta Pedagogickej fakulty v Nitre, autora Tekovských povestí. Po jeho

odchode z Tlmáč bol od apríla 1970 **predsedom MO MS Jozef Ondreáš**. Vďaka jeho robotníckemu „kádrovému profilu“ mohol náš MO MS po registrácii na odbore kultúry ONV pokračovať podľa zákona z r. 1973 aj v nasledujúcich rokoch v činnosti, hoci v utlmených miestnych podmienkach. Vďaka a uznanie za nezištnú, obetavú aktivitu v literárnom, recitačnom a vlastivednom krúžku pri kultúrno-výchovných podujatiach MO MS patrí aj agilným členom výboru a aktivistom, ktorých mená zostávajú zdokumentované v Spravodaji MO MS a v publikovaných článkoch o kultúrnych akciách.

Zástupcovia Ústredia MS z Martina informovali tlmačských matičíarov o súčasnom stave matičného hnutia a o aktuálnych otázkach, súvisiacich s prípravou nového zákona SNR o Matici, jej inštitucionálnej a spolkovej zložke. Po voľbe 9-členného výboru bol za predsedu MO MS v Tlmačoch jednomyseľne **zvolený Ing. František Páleník** z finančného odboru SES, člen folklórneho súboru Vatra, patriaci k mladej generácii, ktorá preberá „matičnú štafetu“ od dlhoročných funkcionárov do ďalšej etapy činnosti MO MS. **Doterajší predseda Jozef Ondreáš a tajomník MO MS Michal Titurus (obaja už v dôchodkovom veku) boli zvolení za čestných členov výboru.**

Poslaním Matice slovenskej, jej miestnych odborov, zostáva natrvalo kultúrno-výchovnou činnosťou plniť historický odkaz mravnej obrody a národnej jednoty v duchu Moyzesa a Kuzmányho. Táto šľachetná úloha čaká i tlmačských mladých matičíarov s podporou životom zocelených funkcionárov v novej etape činnosti pre povznesenie miestnej kultúry. (Slovenská brána, 10.5.1991, autor článku – mts)

6. máj 1991

Ustanovujúce zasadnutie výboru MO MS v Tlmačoch

Zloženie výboru:

Predseda: Ing. František Páleník

Podpredseda: Ing. Ladislav Hlaváčík

Tajomník: Gabriela Michníková

Pokladník: Júlia Opaterná

Členovia výboru: Jana Lelovská, Mária Petráňová, Božena Dudášiková, Mária Havranová, Ján Harmady.

Dozorný výbor:

Predseda: Ing. Ivan Mihálik

Členovia: Július Žúbor, Gabriela Hlôšková

Z rokovania výboru:

-Stav členskej základne – k 6. 5. 1991 má MO MS 98 členov.

-Stav finančných prostriedkov: pokladňa - 2.431,70 Kčs, v SŠS – 1.071,70 Kčs.

-Plán akcií na najbližšie obdobie – zájazd do Martina (koniec júna 91), účasť na oslavách v Uhrovci.

-Z poznatkov pri vyberaní členských príspevkov, väčšina dôchodcov odmieta obnoviť si prihlášky, preto je potrebné zamerať sa na mladú generáciu.

December 1991

Odstúpenie predsedu MO MS

Ako vyplýva zo zápisnice z výborovej schôdze MO MS, ktorú Vám v prílohe zasielame, predseda MO MS v Tlmačoch Ing. František Páleník sa vzdal svojej funkcie.

Gabriela Michníková, tajomníčka MO MS

List adresovaný: Členské ústredie MS, PhDr. Cyril Žuffa – riaditeľ ČÚ MS, Martin